

Sygn. akt XV Ca 1702/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Brygida Łagodzińska (spr.)

Sędzia: SO Anna Paszyńska-Michałowska

Sędzia: SR del. Paweł Soliński

Protokolant: st.sekr.sąd. Agnieszka Graj

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 lutego 2014 roku w Poznaniu

sprawy z powództwa T. G.

przeciwko małoletniej W. G. reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego M. G. (1)

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 15 lipca 2013 r.

sygn. akt IV RC 237/13

I. zmienia zaskarżony wyrok, w ten sposób, że:

1. zasądza od powoda T. G. na rzecz małoletniej W. G. alimenty w kwocie po 1.050 zł (tysiąc pięćdziesiąt złotych) miesięcznie płatne do rąk matki dziecka M. G. (1) do dnia 5 każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności i to w miejsce alimentów zasądzonych w punkcie 4. wyroku Sądu Okręgowego w P.z dnia 17 sierpnia 2011 roku sygn. akt I C (...),

2. w pozostałej części powództwo oddala,

3. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 803,22 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu,

4. wyrokowi w punkcie 1. nadaje klauzulę wykonalności;

II. w pozostałej części apelację oddala;

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 396 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

/-/ A. Paszyńska - Michałowska /-/ B. Łagodzińska /-/ P. Soliński

UZASADNIENIE

Powód T. G. wniósł o obniżenie renty alimentacyjnej w stosunku do małoletniej córki W. G., działającej przez matkę M. G. (1), z kwoty 1.400 zł do kwoty 600 zł.

W odpowiedzi na pozew małoletnia pozwana W. G. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy Poznań- Nowe Miasto i Wilda, w Poznaniu w sprawie o sygn. akt IV RC 237/13, w punkcie 1. oddalił powództwo, a w punkcie 2. obciążył strony kosztami procesu w zakresie przez nie poniesionym.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania Sądu pierwszej instancji:

Małoletnia pozwana W. G. urodziła się w dniu (...) w P., pochodzi ze związku małżeńskiego powoda T. G. i M. G. (1). Powód z matką pozwaną mieszkali razem i prowadzili wspólne gospodarstwo domowe do maja 2007 roku, kiedy to powód wyprowadził się z wspólnego miejsca zamieszkania. Pozwana pozostała z matką, utrzymując regularne kontakty z ojcem, tj. widując się z powodem kilka razy w tygodniu w zależności od tego, na jaką zmianę do pracy chodził, co było wynikiem wzajemnych uzgodnień rodziców pozwaną. Matka pozwaną nie pracowała i sprawowała opiekę nad pozwaną, przerzucając ciężar finansowego utrzymania rodziny na powoda. W sprawie o sygnaturze akt VIII RC (...) z powództwa M. G. (1) o zaspokojenie potrzeb rodziny została zawarta ugoda, na mocy której T. G. zobowiązał się płacić tytułem zaspokajania potrzeb rodziny, którą stanowiły M. i W. G. kwoty po 1.400 zł miesięcznie, przy czym w skład tej kwoty wchodziła kwota 800 zł miesięcznie tytułem alimentów na rzecz pozwaną, poczynając od dnia 1 lutego 2003 roku, płatne z góry do dnia 5 tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat do rąk M. G. (1). Wyrokiem z dnia 17 sierpnia 2011 roku Sąd Okręgowy w P. w sprawie I C (...) rozwiązał małżeństwo M. G. (1) i T. G. a wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnią ich córką W. G. powierzył obojgu rodzicom, ustalając, że miejscem zamieszkania małoletniej będzie każdorazowe miejsce zamieszkania matki pozwaną, zastrzegając dla powoda prawo do nieograniczonych kontaktów z dzieckiem, za obojgim porozumieniem stron. W punkcie 4. przedmiotowego wyroku Sąd zasądził od ojca małoletniej na jej rzecz kwotę 1.400 zł miesięcznie tytułem renty alimentacyjnej, płatnej do rąk matki pozwaną do 5-go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w terminie płatności którejkolwiek z rat i to w miejsce świadczeń ustalonych ugodą sądową zawartą w dniu 25 kwietnia 2003 roku Sądem w sprawie VIII RC (...). W momencie orzekania w sprawie o rozwód sytuacja życiowa i materialna stron przedstawiała się następująco: Małoletnia W. G. miała w 2011 roku 14 lat i uczęszczała do gimnazjum w P.. Nie sprawiała problemów wychowawczych, uczyła się dobrze. W. G. była generalnie zdrowym dzieckiem, cierpiała jedynie na astmę oraz ma wadę wzroku -2,5 i -3,25, wymagającą stałej korekcji w postaci okularów i soczewek kontaktowych. Małoletnia pozwana mieszkała z matką, która nie pracowała i od listopada 2010 roku była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna. Matka pozwaną nie posiadała wtedy żadnego innego majątku. M. G. (1) sprawowała wyłączną opiekę nad małoletnią pozwaną. Matka pozwaną brała leki z uwagi na schorzenie arytmii serca. Pozwana zajmowała wraz z matką i przyrodnim bratem M. wynajmowane 2 pokojowe mieszkanie, za które płaciła 1.400 zł plus opłaty - około 300 zł, co w przeliczeniu na pozwaną dawało kwotę około 570 zł miesięcznie. Usprawiedliwione wydatki na dziecko w tamtym okresie Sąd pierwszej instancji ustalił na kwotę około 1.850 zł. W utrzymaniu siebie i małoletniej regularnie wspierała M. G. (1) jej matka J. W., przekazując jej kwoty od 500-1.000 zł miesięcznie. Powód T. G. ma wykształcenie średnie i jest z zawodu mechanikiem obróbki skrawania. W czasie orzekania o alimentach przez poprzedni sąd powód pracował w firmie (...) Sp. z o.o. na stanowisku operatora maszyn, gdzie był zatrudniony od 1996 roku w systemie trzyzmianowym. W 2011 roku w miesiącach kwiecień- czerwiec zarobił średnio 3.400 zł brutto (ok. 2.500 zł netto), z czego potrącał z wynagrodzenia z tytułu zajęcia komorniczego 1.400 zł, co dawało zarobek na „rękę” ok. 1.000 zł miesięcznie. Powód dojeżdżał do pracy wynajmowanym samochodem osobowym. Powód mieszkał wtedy z matką, z którą prowadził częściowo wspólnie gospodarstwo domowe, przekazując jej miesięcznie kwotę około 700 zł, w tym 400 zł na wyżywienie. Powód przeznaczał na leki około 50 zł w związku z doznaną kontuzją kolana i schorzeniem biodra. Poza tym w zakresie własnych wydatków powód przeznaczał rocznie kwotę około 100-150 zł na odzież. W tym czasie powód widywał się z

pozwana kilka razy w tygodniu, regularnie zabierając ją do siebie, a także na wakacje. Pozwana pozostawała wówczas na całkowitym utrzymaniu powoda. Powód nie miał innych dzieci, ani nikogo na utrzymaniu. Sąd pierwszej instancji ustalił, że w chwili obecnej sytuacja stron przedstawiała się następująco: Powód T. G. mieszka obecnie w P. na os. (...) w mieszkaniu należącym do matki B. G., z którą prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Powód dzieli koszty utrzymania wraz z matką emerytką, przekazując na opłaty ok. 300 zł miesięcznie. Czynsz za mieszkanie wynosi 363 zł miesięcznie a opłata za prąd ok. 85 zł miesięcznie. W zakresie kosztów własnego utrzymania powód codziennie dojeżdża do pracy z kolegą, co wynosi go 130 zł miesięcznie. Na swoje wyżywienie powód z kolei wydaje tak jak wcześniej tzn. 500 zł. Na zakup odzieży i obuwia przeznacza ok. 50 zł miesięcznie, a na leki 50 zł. Łączny koszt miesięcznego utrzymania powoda wynosi ok. 1.100 zł. Powód pracował od 1996 roku w firmie (...) Sp. z o.o. i był brygadzystą na hali produkcji, gdzie podlegała mu grupa osób, za którą był odpowiedzialny. W firmie powód cieszył się dużym zaufaniem i został wytypowany do rady pracowniczej celem reprezentowania interesów pracowników. W dniu 4 lipca 2011 roku powód, w imieniu pracowników oskarżających przełożonych o molestowanie, wystosował do zarządu w/w firmy pismo, w którym wskazał, iż na terenie zakładu dochodzi do nadużyć wobec pracowników przez pracodawcę w postaci mobbingu. W piśmie domagał się zajęcia stanowiska przez adresata w sprawie oraz podjęcia przez kierownictwo firmy stosownych kroków w celu usunięcia nadużyć. Później doszło do kradzieży na terenie zakładu pracy, za którą to obciążono odpowiedzialnością powoda, ponieważ do incydentu doszło na zmianie, którą powód nadzorował. Powód w dniu 15 września 2011 roku rozwiązał umowę o pracę z dotychczasowym pracodawcą za porozumieniem stron i pobierał przez okres 4 miesięcy zasiłek chorobowy i w tym okresie czasu podejmował prace dorywcze. W 2012 roku powód pracował także przez okres 3 miesięcy w (...) firmie (...) jako brygadzysta z wynagrodzeniem 2.200 zł brutto na umowę zlecenie oraz podejmował różne inne prace dorywcze. W okresie od 1 maja 2012 roku do 30 listopada 2012 roku był zarejestrowany jako bezrobotny i w okresie od 21 kwietnia 2012 roku do 20 października 2012 roku pobierał zasiłek dla bezrobotnych w kwocie łącznej 2.047,82 zł, tj. 292 zł miesięcznie przez okres 7 miesięcy. Obecnie powód jest zatrudniony na umowę o pracę w wymiarze pełnego etatu od dnia 13 września 2012 roku w firmie (...) Sp. z o.o. na stanowisku pracownika utrzymania ruchu, a jego średni miesięczny dochód wynosi około 1.600 zł netto. Umowa została zawarta na czas określony, tj. do 30 czerwca 2013 roku. Powód poszukuje pracy w dalszym ciągu. W 2011 roku T. G. osiągnął roczny dochód w wysokości 31.577 zł, tj. 2.870 zł miesięcznie, a w 2012 roku 12.229 zł tj. 1.019 zł miesięcznie. W związku z zawartą ugodą z 2003 roku powód przez okres czasu do 2008 rokułożył na rodzinę kwotę 1.400 zł, która w całości pokrywała koszty utrzymania małoletniej pozwanej. Wobec powoda prowadzone jest obecnie postępowanie egzekucyjne wszczęte przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) w P. z inicjatywy matki małoletniej i z tego tytułu powód ma zajęte wynagrodzenie za pracę. Na dzień 5 sierpnia 2008 roku zaległości alimentacyjne powoda opiewały na kwotę 9.478,28 zł, natomiast na dzień 8 marca 2012 roku na kwotę 14.647,77 zł. W dniu 11 czerwca 2012 roku komornik wydał zaświadczenie o bezskuteczności prowadzonej przeciwko powodowi egzekucji świadczeń alimentacyjnych, oceniając wysokość zadłużenia z tytułu należności na rzecz pozwanej na kwotę 17.277,17 zł. Powód obecnie nie interesuje się córką i nie uczestniczy w jej życiu, nie spotyka się z nią i nie odwiedza (ostatni raz widział się z nią w styczniu 2012 roku na chwilę), nie przekazuje prezentów nie pamięta o urodzinach czy imieninach. Jednorazowo w dniu 7 listopada 2012 roku przekazał dla córki kwotę 50 zł na prezent urodzinowy, jednak matka zwróciła mu tę kwotę. T. G. jest zdolny do pracy, choć uskarża się na bóle w prawej nodze w związku z przebyтым wypadkiem w pracy kilka lat wcześniej i związaną z tym operacją stawu kolanowego w 2005 roku, która to dolegliwość wymaga ponoszenia kosztu 50 zł miesięcznie na zakup leków, zastrzyków i maści. Problemy zdrowotne powoda związane z przebyтым urazem stawu biodrowego nie są przeciwwskazaniem do podjęcia pracy zarobkowej, nie ma on stwierdzonego stopnia niepełnosprawności. Wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2006 roku w sprawie XI U (...) Sąd Rejonowy w P. Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie przeciwko ZUS o jednorazowe odszkodowanie oddalił odwołanie powoda, uznając, że powód w wyniku wypadku w dniu 2 lutego 2005 roku doznał stałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 5%, co uprawniało go do otrzymania jednorazowego odszkodowania, ale w niższej wysokości niż wnioskował. Powód nie ma innych dzieci, ani nikogo na utrzymaniu, nie jest w posiadaniu żadnego majątku, nieruchomości ani ruchomości jak pojazd osobowy. Małoletnia pozwana W. G. ma obecnie 16 lat i w roku szkolnym 2012/2013 uczęszczała do I klasy Liceum w P. o profilu artystycznym, co wymagało płatnego uczestnictwa w spektaklach teatralnych co ok. 2 miesiące. W. G. mieszka aktualnie z matką M. G. (1) i 3 letnim przyrodnim bratem M. G. (2) oraz babcią od strony matki J. W. w domu wybudowanym na ogródkach działkowych. Koszt utrzymania zajmowanego przez rodzinę lokalu wynosi łącznie miesięcznie 1.104 zł,

na który składają się: opłata za wywóz odpadów komunalnych - 42 zł, gaz - 60 zł, energia elektryczna - 200 zł, woda - 40 zł, opał -500 zł miesięcznie w sezonie grzewczym, tj. 250 zł miesięcznie na cały rok, koszty utrzymania instalacji kanalizacyjnej 90 zł, opłata za użytkowanie działki 37 zł, podatek od nieruchomości 5 zł, media 130 zł. Łączny koszt utrzymania lokalu przypadający na małoletnią pozwaną to kwota 276 zł miesięcznie. M. G. (1) ma wykształcenie zasadnicze zawodowe z zawodem wyuczonym sprzedawca - kasjer i obecnie nie jest nigdzie zatrudniona, a zarejestrowana jest w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna od 19 listopada 2010 roku a od 27 maja 2011 roku bez prawa do zasiłku (pobierała zasiłek w okresie od 27 listopada 2010 roku do 26 maja 2011 roku). W dniach 23-25 kwietnia 2013 roku M. G. (1) uczestniczyła w zajęciach aktywizacyjnych z PUP-u. W czerwcu 2013 roku Urząd Pracy dysponował ofertami pracy dla osób z wykształceniem sprzedawcy za wynagrodzeniem do 1.760 zł brutto, pracownik serwisu sprzątającego z wynagrodzeniem od 1.600 zł brutto. W 2011 roku matka pozwanej osiągnęła roczny dochód w kwocie 0 zł i w 2012 roku również dochód 0 zł. J. W. jest emerytką, pobierającą rentę po mężu w kwocie 1.400 zł miesięcznie, ale dodatkowo pracuje w godzinach rannych jako sprzątaczką z wynagrodzeniem 1.100 zł, a po południu w innej firmie, skąd otrzymuje ok. 600 zł miesięcznie. Rodzina W. G. korzysta w szerokim zakresie z pomocy opieki społecznej, i tak decyzją z dnia 20 września 2012 roku (...) przyznał w okresie od 1 czerwca 2012 roku do 31 października 2012 roku zasiłek rodzinny na M. G. (2) w wysokości po 68 zł, a na pozwaną w wysokości po 91 zł miesięcznie. Za ten sam przedział czasowy M. G. (1) pobierała dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka w kwocie 170 zł na rzecz M. G. (2) oraz dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego przez pozwaną w kwocie 100 zł jednorazowo na okres od 1 września do 30 września 2012 roku. Ponadto decyzją z dnia 14 września 2012 roku przyznano pozwanej stypendium szkolne na rok szkolny 2012/2013 w wysokości po 93 zł miesięcznie w okresie od 1 września 2012 roku do 30 czerwca 2013 roku. Następnie decyzją z dnia 8 października 2012 roku przyznano zasiłek rodzinny na M. G. (2) w wysokości po 77 zł miesięcznie w okresie od 1 listopada 2012 roku do 31 października 2013 roku oraz za ten sam okres czasu na pozwaną w kwocie po 106 zł miesięcznie. Za ten sam okres przydzielono także M. G. (1) dodatek z tytułu samotnego wychowania dziecka w wysokości 170 zł miesięcznie na rzecz M. G. (2) oraz dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego w wysokości 100 zł jednorazowo za okres od 1 września do 30 września 2013 roku. Łączna kwota, jaką otrzymuje matka pozwanej na W. G. to ok. 250 zł miesięcznie (38 zł zasiłek rodzinny w 2012 roku i 8,3 zł na 2012 rok tytułem wyprawki szkolnej na 2012 rok, z tytułu stypendium szkolnego 77,5 zł miesięcznie, następnie 77 zł zasiłek rodzinny 88,3 zł miesięcznie i 8,3 zł wyprawka szkolna na 2013 rok). Z racji nieregulowania na bieżąco przez powoda alimentów na rzecz pozwanej, matka pozwanej otrzymała, decyzją z dnia 13 listopada 2012 roku, świadczenie z funduszu alimentacyjnego w wysokości po 500 zł miesięcznie w okresie od 1 października 2012 roku do 30 września 2013 roku. Pozwana oraz jej małoletni brat M. G. (2) ur. (...), który pójdzie do przedszkola od września 2013r. są wspierani finansowo przez babcię J. W. poprzez to, że np. uiszcza w całości opłaty za mieszkanie zajmowane z córką i wnukami oraz przekazuje córce kwoty ok. 1.000-1.500 zł miesięcznie na utrzymanie rodziny. Małoletnia W. jest w wieku nastoletnim i miesięczne wydatki na nią nie zmieniły się znacząco od 2011 roku i przedstawiają się następująco: wyżywienie ok. 600 zł (małoletnia choruje na astmę i zażywa sterydy wobec czego musi się zdrowiej odżywiać), odzież ok. 200 zł, środki czystości, kosmetyki 90 zł, leki, witaminy 30 zł, soczewki kontaktowe 80 zł, przybory szkolne 80 zł, bilet miesięczny komunikacji miejskiej 53 zł, opłaty klasowe 10 zł, rozrywka jak kino, teatr 70 zł (pозwana uczęszcza do klasy teatralnej), doładowanie telefonu komórkowego 30 zł, kieszonkowe 50 zł, stomatolog 50 zł, coroczna wycieczka szkolna 41 zł, coroczny wyjazd wakacyjny 45 zł. Przeciętny koszt miesięcznego utrzymania małoletniej wynosi ok. 1.700 zł miesięcznie. Stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie zgromadzonych w sprawie dokumentów urzędowych, a także prywatnych oraz zeznań przedstawiciela ustawowego małoletniej W. G., powoda T. G. oraz świadków J. W. oraz byłych współpracowników powoda. Sąd ocenił dowody jako wiarygodne. Podsumowując wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd pierwszej instancji wskazał, że matka pozwanej udowodniła swoje twierdzenia dotyczące wskazanych przez nią wydatków na córkę, powód zaś nie udowodnił, że po pierwsze możliwości finansowe matki pozwanej poprawiły się a wydatki na małoletnią zmalały, a jego możliwości zarobkowe pogorszyły się. Sąd podkreślił także to, że ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie zostały w pewnym stopniu poczynione w oparciu o zasady doświadczenia życiowego. Odstawę prawną rozważań Sądu pierwszej instancji stanowiły przepisy art. 138 kro w zw. z art. 135 kro. Pierwszy z nich zawiera przesłankę uzasadniającą żądanie zmiany orzeczenia alimentacyjnego, którą stanowi zmiana stosunków. Drugi przepis natomiast stanowi o zakresie obowiązku alimentacyjnego, który wypełniają usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego do alimentacji. Sąd kierując się wytycznymi,

które płyną z tych regulacji, a także stanowiskiem orzecznictwa i doktryny w zakresie ich stosowania, wskazał, że obowiązek alimentacyjny powoda względem córki został ostatnio ustalony wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 17 sierpnia 2011 roku, w sprawie o sygn. akt I C 1289/1 na kwotę 1.400 zł miesięcznie. Sąd wskazał, że powód T. G. zamieszkuje nadal z matką, z którą prowadzi w dalszym ciągu wspólne gospodarstwo domowe, tym samym nie zmieniły się rodzaj i wysokość jego wydatków związanych z bieżącym utrzymaniem. Sytuacja życiowa i zdrowotna T. G. także nie zmieniła się w jakiś istotny sposób od czasu ostatniego ustalania jego obowiązku alimentacyjnego. Powód nadal jest zdolnym do pracy zarobkowej człowiekiem, który uskarża się na te same dolegliwości co poprzednio w związku z przebyтым wypadkiem i hospitalizacją z 2005 roku. Powód nadal też jest osobą samotną, ma tylko pozwaną na utrzymaniu, samodzielnie się utrzymuje z własnych dochodów. Jak wynikało z ustalonego stanu faktycznego, powód nie ma orzeczonej obecnie niezdolności do wykonywania pracy. Jego dochód stanowi wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę w kwocie 1.600 zł miesięcznie. Jest także finansowo wspierany przez matkę. Sąd przyznał, że sytuacja finansowa powoda w porównaniu z poprzednim okresem znacząco się zmieniła. Jego dochody zmalały o 900 zł w wyniku utraty poprzedniego zatrudnienia. Sąd uznał jednak, w oparciu o przepis art. 136 k.r.o., że powód swoim zachowaniem doprowadził do takiego stanu rzeczy. Odnośnie zaległości w zobowiązaniach komorniczych powoda Sąd uznał, że dotyczą jego i nie mogą powodować, że będzie uchylał się od ponoszenia odpowiedzialności za dziecko, a w konsekwencji uchylał się od obowiązku alimentacyjnego wobec pozwanej. Powód swoim zachowaniem doprowadził do powstania zaległości i wszczęciu przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego, wobec czego powinien ponosić tego konsekwencje. Zdaniem Sądu pierwszej instancji nie istniały też żadne przeciwwskazania ani natury zdrowotnej ani rodzinnej uniemożliwiające podjęcie przez powoda dodatkowego zatrudnienia w pozostałym mu wolnym czasie i osiągał wyższe wynagrodzenie, co było znacznie utrudnione w poprzednim miejscu pracy, gdzie pracował na 3 zmiany. Jednocześnie twierdzenia powoda, iż nie może znaleźć żadnej dodatkowej pracy albo zmienić dotychczasowej na lepiej płatną przy założeniu, że ma stałe godziny obecnej pracy, kiedy w przeszłości wykazał się umiejętnością podjęcia już dorywczych prac zarobkowych poprzez znajomych Sąd uznał za nieprawdziwe. Sąd pierwszej instancji uznał, że możliwości zarobkowe i majątkowe T. G. są wyższe od faktycznie osiągniętych przez niego dochodów i z pewnością nie są niższe niż w czasie orzekania w sierpniu 2011 roku. Powód nie wykazał zatem przesłanki, na której opierał powództwo. Sąd nie stwierdził także, by ziszczyły się inne przesłanki uzasadniające obniżenie obowiązku alimentacyjnego powoda, przede wszystkim, by usprawiedliwione potrzeby małoletniej pozwanej zmalały. Sąd zwrócił także uwagę, że T. G. w ogóle nie interesuje się córką, co uznał jako okoliczność go obciążającą w kontekście stopnia przyczyniania się każdego z rodziców do utrzymania W.. W tych okolicznościach Sąd Rejonowy oddalił powództwo. O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. oraz art. 100 k.p.c., mając na uwadze to, iż powód w całości przegrał niniejszą sprawę. Z uwagi na faktyczne obniżenie jego zarobków odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu poniesionymi przez pozwaną.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości. Orzeczeniu zarzucił:

1) sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych Sądu, stanowiących podstawę wyroku, z treścią materiału dowodowego, polegającą na przyjęciu, że:

a) powód rozwiązał umowę o pracę za porozumieniem stron świadomie i z zamiarem uszczuplenia otrzymanego wynagrodzenia, co stało w sprzeczności z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, w szczególności z zeznaniami zarówno powoda, jak i świadków W. K. i M. M., które to zeznania świadczyły o rozwiązaniu umowy o pracę wbrew woli powoda,

b) powód nie wykorzystuje w pełni swoich możliwości zarobkowych i majątkowych, podczas gdy pracuje w wymiarze pełnego etatu i to pomimo stwierdzonego trwałego uszczerbku na zdrowiu, wynoszącego 11%, będącego następstwem doznanego wypadku przy pracy stwierdzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych,

c) uzasadnione potrzeby pozwanej odpowiadają wyliczeniom zawartym w aktach sprawy, podczas gdy w ocenie powoda były one zdecydowanie zawyżone oraz uwzględniają wydatki, które nie są ponoszone w ogóle lub w większych aniżeli w miesięcznych odstępach czasu.

2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.

a) art. 138 k.r.o. poprzez wadliwą subsumcję, tj. nieprawidłowe odniesienie normy wyrażonej w art. 138 k.r.o. do ustalonego w sprawie stanu faktycznego poprzez stwierdzenie, że po stronie powoda nie nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca skorygowanie zakresu obowiązku alimentacyjnego w trybie art. 138 k.r.o., podczas gdy ustalony w sprawie stan faktyczny wskazywał na ewidentną drastyczną zmianę możliwości zarobkowych powoda w postaci zmiany miejsca zatrudnienia i wysokości osiąganych z tego tytułu dochodów,

b) naruszenie art. 136 k.r.o. poprzez jego wadliwą subsumcję, polegającą na przyjęciu przez Sąd pierwszej instancji związku przyczynowego pomiędzy ustalonym w sprawie stanem faktycznym a normą prawną wyrażoną w art. 136 k.r.o., tj. stwierdzenie, że powód celowo doprowadził do rozwiązania stosunku pracy, co skutkowało przyjęciem jego możliwości zarobkowych na dotychczasowym poziomie, podczas gdy zmiana miejsca zatrudnienia powoda jest ewidentna,

3) błędne ustalenia stanu faktycznego polegające na przyjęciu przez Sąd pierwszej instancji, że problemy zdrowotne powoda, zaistniałe w wyniku wypadku przy pracy i operacji stanu kolanowego nie były przeciwwskazaniem do podjęcia przez powoda dodatkowej pracy zarobkowej, podczas gdy dostarczona przez powoda dokumentacja medyczna potwierdzała poniesiony trwały uszczerbek na zdrowiu w wymiarze 11%,

4) mające wpływ na treść zaskarżonego postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 233 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, prowadzącą do przyjęcia, że:

a) pozwany dysponuje wolnym czasem, pozwalającym na podjęcie dodatkowej pracy w szerszym zakresie aniżeli bierna zawodowo i zarobkowo matka pozwanej, co świadczyło o tym, że Sąd pierwszej instancji nie rozważył wszechstronnie materiału sprawy, a w szczególności nie uwzględnił okoliczności świadczących o możliwości podjęcia przez matkę małoletniej pracy zarobkowej oraz tego, że powód pracuje w pełnym wymiarze czasu pracy.

b) powód wykonuje obowiązek alimentacyjny jedynie w formie pieniężnej, a ponadto zaniechał osobistych starań o wychowanie córki, podczas gdy Sąd I instancji zobowiązany był do oceny zmiany stosunków uzasadniających obniżenie renty alimentacyjnej a nie oceny moralnej jego relacji z pozwaną.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie obowiązku alimentacyjnego względem pozwanej na poziomie 600 zł, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

Z uwagi na to, że postawione przez powoda zarzuty naruszenia prawa procesowego w znacznej części wiązały się z zarzutami naruszenia prawa materialnego, Sąd odwoławczy rozważania prawne rozpoczął od przytoczenia ogólnych reguł rządzących postępowaniem w przedmiocie zmiany rozstrzygnięcia o obowiązku alimentacyjnym.

Zgodnie z art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumie się istotne zwiększenie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji, istotne zwiększenie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub istotne zmniejszenie się możliwości zaspokajania potrzeb własnymi siłami.

W niniejszej sprawie powód powoływał się na ostatnią z wymienionych okoliczności, upatrując zmianę stosunków w zakresie obowiązku alimentacyjnego w uszczupleniu jego możliwości zarobkowych i majątkowych, co było wynikiem utraty przez niego zatrudnienia w przedsiębiorstwie, w którym pracował podczas poprzedniego orzeczenia o alimentach. W konsekwencji tego zdarzenia zarobki powoda z kwoty około 2.500 zł netto zmalały do kwoty 1.700 zł

netto. Powód wskazał także, że przez okres pół roku jego jedynym źródłem utrzymania był zasiłek dla bezrobotnych, w którym to czasie powstało jego zadłużenie alimentacyjne. Stan ten utrzymuje się nadal, ponieważ nie stać go na bieżące regulowanie należności z tego tytułu na poziomie 1.400 zł.

Oceniając powyższą okoliczność jako podstawę powództwa, Sąd odwoławczy poddał kontroli instancyjnej nie tylko zastosowany przepis art. 138 k.r.o., ale także art. 136 k.r.o. Zgodnie z tym przepisem jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana, bez ważnego powodu zrzekła się prawa majątkowego lub w inny sposób dopuściła do jego utraty albo jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowne, nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych. W doktrynie wskazuje się, że zrzeczenie się zatrudnienia, o jakim mowa w zacytowanym przepisie, może być następstwem zarówno złożenia przez zobowiązanego oświadczenia woli w postaci np. wypowiedzenia stosunku pracy, jak i uzewnętrznionych przez niego zachowań, które z inicjatywy pracodawcy, prowadzą do ustania tego stosunku (z winy pracownika). (Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, pod red. K. Piaseckiego, Warszawa 2006 r., s. 835).

W apelacji powód podważył ocenę Sądu pierwszej instancji, ażeby utrata zatrudnienia w spółce (...) była przez niego zawiniona. Powołał się przy tym na zeznania świadków, z których jego zdaniem wynikały okoliczności, w jakich doszło do rozwiązania z powodem stosunku pracy, a mianowicie tego, że stanął w obronie innych pracowników, przez co stał się osobą „niewygodną” dla pracodawcy. Sąd odwoławczy miał na uwadze zeznania W. K. i M. M. co do wskazanych okoliczności, jednak ostatecznie zgodził się z Sądem pierwszej instancji, że utrata zatrudnienia była przez niego zawiniona. Kluczowe dla takiej oceny były zeznania samego powoda, który przyznał, że stracił pracę, ponieważ nie dopilnował obowiązków. Chodziło o sytuację, w której na jego zmianie jako brygadzysty doszło do kradzieży zeszytów produkowanych w przedsiębiorstwie. Zarówno powód, jak i powołani przez niego świadkowie byli zgodni co do tego, że takie wydarzenie było przyczyną zwolnienia pracowników. Przy czym praktyką w spółce było proponowanie wówczas pracownikom rozwiązania umowy o pracę za porozumieniem stron celem uniknięcia zwolnienia dyscyplinarnego. Podkreślane przez apelującego stosunki panujące w pracy o mobbingu wobec innych pracowników, aczkolwiek potwierdzone przez świadków, stanowiły jedynie poboczny wątek okoliczności utraty przez niego zatrudnienia. W świetle przyznania przez powoda, że uchybił obowiązkom pracowniczym, dla Sądu odwoławczego była to wystarczająca okoliczność, by podzielić ocenę Sądu pierwszej instancji na temat zawinonego przez powoda umniejszenia jego możliwości zarobkowych i majątkowych. To z kolei uzasadniało przyjęcie, że kształtują się one na dotychczasowym poziomie, tj. około 2.500 zł netto.

Zarzut błędu w ocenie sytuacji materialnej powoda w kontekście jego obowiązku alimentacyjnego poprzez pominięcie jego problemów zdrowotnych, także nie zasługiwał na uwzględnienie. Uraz stawu kolanowego, które doznał w wyniku wypadku przy pracy, miał miejsce w 2005 r. a będące jego konsekwencją postępowania przed organami rentowymi i sądem zakończyły się w 2006 r. Były to zatem okoliczności, które wystąpiły jeszcze przed orzeczeniem rozwodu w 2011 r. W niniejszym procesie powód nie przedstawił żadnych nowych okoliczności związanych z dolegliwością, na którą się powoływał, potwierdzających fakt, że wpływa ona na jego możliwości świadczenia pracy. Z tych powodów okoliczność powyższa nie miała dla Sądu odwoławczego znaczenia przy ocenie możliwości zarobkowych powoda.

Odnosnie braku rozważań Sądu pierwszej instancji o możliwościach zarobkowych i majątkowych matki małoletniej pozwanej, to Sąd odwoławczy miał na uwadze, że były one takie same, jak w trakcie orzeczenia rozwodu. W tym zakresie żadna zmiana nie nastąpiła. M. G. (1) jest nadal bezrobotna. Jednocześnie wykazała, że podejmuje starania w znalezieniu zatrudnienia, które powinna zintensyfikować w związku z faktem, że jej młodsze dziecko poszło do przedszkola. Jednak okoliczność ta sama w sobie nie uzasadniała obniżenia obowiązku alimentacyjnego powoda względem małoletniej, zwłaszcza wobec faktu, że nie interesuje się on córką. Oznacza to bowiem, że wszystkie obowiązki związane z troską o jej osobę w wymiarze niematerialnym spoczywają na matce. Niezasadny był zarzut apelującego, że okoliczność braku kontaktu z pozwaną nie miała znaczenia dla oceny żądania obniżenia alimentów. Taki kontakt zawsze wiąże się z rozeznaniem w potrzebach dziecka, co z reguły prowadzi do partycypowania ojca w kosztach jego utrzymania, chociażby zapewniając wyżywienie przez kilka dni w miesiącu, w których dochodzi do kontaktu, zakupu niezbędnej dla dziecka odzieży, przyborów szkolnych albo chociażby zapewnienia adekwatnych do

wieku potrzeb kulturalnych, czy rozrywkowych. Powód, nie utrzymując kontaktów z córką, w żaden inny sposób poza alimentami nie zaspokaja jej potrzeb, chociażby w minimalnym stopniu. Okoliczność ta zdaniem Sądu uzasadniała obciążeniem go obowiązkiem alimentacyjnym w większym zakresie.

Przechodząc do kolejnego zarzutu apelacji o zawyżonych potrzebach małoletniej, to Sąd odwoławczy miał na uwadze, iż w chwili orzekania rozvodu powód zgodził się na uiszczenie alimentów na małoletnią w kwocie 1.400 zł, nie zgłaszając w tej mierze żadnych zastrzeżeń co do zgłoszonych przez matkę usprawiedliwionych potrzeb ich wspólnej córki. Uznać należy, iż kwota ta obejmowała również koszty ponoszone na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pozwanej. Wówczas koszt ten dla W. G. wynosił kwoty 525 zł (iloraz kosztów mieszkania wynoszących wówczas 1.400 zł czynsz plus około 350 zł za media co dwa miesiące tj. po 175 zł, czyli łącznie miesięcznie 1.575 zł i ilości osób zamieszkujących w lokalu, tj. 3). Oznaczało to, że pozostałe usprawiedliwione potrzeby małoletniej zamykały się w kwocie 878 zł (1.400-525 zł). Nie było rzeczą Sądu w niniejszym postępowaniu dalsze ingerowanie w ustalenia faktyczne co do potrzeb małoletniej dokonane prawomocnym wyrokiem sądowym. Powództwo o zmianę obowiązku alimentacyjnego nie może bowiem zmierzać do podważania poczynionych ustaleń przy orzekaniu o poprzednich alimentach. Zdaniem Sądu odwoławczego poza wydatkami mieszkaniowymi nie nastąpiła taka zmiana usprawiedliwionych potrzeb pozwanej, która uzasadniałaby dalsze obniżenie alimentów. Stąd też bezpodstawne były zarzuty powoda o zawyżeniu poszczególnych wydatków na dietę, stomatologa, odzież, środki czystości i przybory szkolne. Taka okoliczność nie została przez powoda wykazana.

Poprzednio ustalone alimenty wynosiły 1.400 zł miesięcznie, z czego koszty utrzymania mieszkania przypadające na pozwaną to kwota 525 zł. Obecnie koszty utrzymania domu przypadające na W. G. są niższe, wynoszą bowiem około 180,50 zł. Sąd odwoławczy wziął pod uwagę następujące składniki tych wydatków: opał: 250 zł miesięcznie (500 zł miesięcznie w okresie grzewczym trwającym pół roku), gaz: 60 zł, woda: 40-50 zł, wywóz śmieci: 42 zł, prąd: 200 zł, media: 130 zł, co w sumie czyniło kwotę 722 zł. Iloraz tej sumy i liczby osób zamieszkujących na nieruchomości (4 osoby) daje kwotę 180,50 zł. Sąd odwoławczy nie uwzględnił w kosztach utrzymania mieszkania przypadających na małoletnią wydatków na utrzymanie instalacji kanalizacyjnej, podatku od nieruchomości, opłat za użytkowanie ogrodu działkowego, przyjmując, że babcia pozwanej musiałaby je ponieść niezależnie od liczby osób zamieszkujących na nieruchomości. Tym samym skoro usprawiedliwione potrzeby małoletniej pozwanej uległy zmniejszeniu o około 350 zł (525 zł minus 180,50 zł) z uwagi na niższe koszty utrzymania mieszkania, to tym samym alimenty uległy obniżeniu do kwoty 1.050 zł, o czym orzeczono na podstawie art. 386§1 k.p.c., w pozostałej części na podstawie art. 385 k.p.c. apelacja została oddalona.

Zmiana rozstrzygnięcia o roszczeniu głównym pociągała za sobą zmianę rozstrzygnięcia o kosztach procesu, o których Sąd odwoławczy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., rozdzielając je pomiędzy stronami stosunkowo. Sąd Okręgowy przyjął, że powód wygrał sprawę w 44% a pozwana w 66%. W związku z tym obciążył powoda kosztami procesu w 66%. Na koszty W. G. złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika, którego wysokość w postępowaniu pierwszoinstancyjnym wynosiła 1.200 zł (§ 6 a ust. 4 w zw. z § 6 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu- Dz-U. z 2013 r., poz. 490), powiększona o opłatę od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Procentowy udział powoda w kwocie 1.217 zł wyniósł zatem 803,22 zł (66% z 1217). Sąd nie uwzględnił przy orzeczeniu o kosztach procesu, kosztów poniesionych przez powoda tytułem wynagrodzenia pełnomocnika, ponieważ ten ostatni nie złożył stosownego wniosku o ich przyznanie, co stanowi wymóg z art. 109 §1 zd. 1 k.p.c.

Na podstawie art. 1082 k.p.c. wyrokowi co do alimentów nadal z urzędu klauzulę wykonalności.

O kosztach postępowania odwoławczego orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., przyjmując analogicznie zasadę stosunkowego ich rozdzielania i ten sam stosunek, tj. 66% do 44%. Z tego tytułu Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 396 zł tytułem wynagrodzenia jej pełnomocnika w postępowaniu apelacyjnym ustalonego na podstawie § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z 6 a ust. 4 w zw. z § 6 ust. 1 pkt 11 powołanego rozporządzenia (66% z 600 zł). Sąd

nie objął rozstrzygnięciem o kosztach wynagrodzenia pełnomocnika powoda z uwagi na brak stosownego wniosku w tym przedmiocie.

/-/ A. Paszyńska - Michałowska/-/ B. Łagodzińska/-/ P. Soliński